

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

Handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø

MÅL: Alle elever skal oppleve et trygt og godt skolemiljø

Skolens aktivitetsplikt:

➤ FØLGE MED

➤ GRIPE INN

➤ VARSLE

➤ UNDERSØKE

➤ SETTE INN TILTAK

➤ DOKUMENTERE

- Skolen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering
- Skolen skal ved forebyggende tiltak forhindre at barn blir utsatt for krenking
- Skolen skal ha rutiner som avdekker om krenking foregår
- Rektor skal varsles ved mistanke om krenking
- Skolen skal følge opp alle involverte slik at de krenkende handlingene slutter så raskt som mulig
- Skolens rutiner skal sikre best mulig samarbeid med foresatte til de involverte

Opplæringsloven § 9 A - Elevenes arbeidsmiljølov

Opplæringsloven § 9 A-2. Retten til et trygt og godt skolemiljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helse, miljøet og trygghet til elevene, slik at kravene i kapitlet blir oppfylt. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken.

Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, skal skolen så langt det finnes egne tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Det som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå:

- a) hvilket problem tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres

§ 9 A-5. Dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, skal vedkommende straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeieren. Dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkingen, skal skoleeieren varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkinga.

Hva er krenkende adferd?

Definisjon av krenkende adferd i Opplæringslovens § 9a omfatter mer enn mobbing. Mobbing er omtalt som en av flere eksempler på krenkende adferd: «..krenkende adferd, som mobbing, vold, diskriminering eller trakassering...» Lovbestemmelsen gjelder også ord og handlinger som ikke er mobbing, som vold, diskriminering eller rasisme, som for eksempel enkeltstående ytringer om utseende eller funksjonshemminger. Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Definisjonsmakten ligger hos den som opplever seg utsatt for en krenkende handling.

Definisjoner:

Mobbing: Mobbing er gjentatt negativ eller "ondsinnert" atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vansker for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing (Utdanningsdepartementet).

Vold: Vold skjer når en person utsetter en eller flere andre for fysisk maktbruk.

Diskriminering: Diskriminering innebærer at en person blir dårligere behandlet eller trakassert på grunn av kjønn, funksjonsdyktighet, religion, hudfarge, nasjonalitet eller etnisk opprinnelse.

Trakassering: Det er trakassering når en person gjentatte ganger over tid blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere personer. Dette kan for eksempel være uønsket seksuell oppmerksomhet, plaging, utfrysing eller sårende fleiping og erting. Trakassering har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

Skolens tiltaksprogram bygger på følgende prinsipper:

- Raske tiltak ved signaler om mobbing
- Positiv interesse og engasjement fra voksne
- Faste grenser mot uakseptabel atferd
- Konsekvent bruk av ikke-fysiske følger ved regelbrudd
- Voksne som fungerer som positive autoriteter
- Plageren og mobbeofferet skal ikke stigmatiseres negativt
- Det skrives plan for tiltak og referater fra møter
- Tiltak evalueres jevnlig og avsluttes ikke før det er slutt på mobbingen

1. Forebyggende arbeid for et godt og trygt skolemiljø

Arbeidet med å skape trivsel, et godt læringsmiljø og å motarbeide alle sorter for krenkende adferd er et kontinuerlig arbeid. Alle de voksne i skolesamfunnet skal arbeide forebyggende. Forebygging må arbeides med i klassen, på skolenivå og i samarbeid med foreldrene.

På skolenivå:

- Tydeliggjøre alle ansattes plikt til å følge med, gripe inn, varsle rektor, undersøke, sett inn tiltak og dokumentere
- Handlingsplanen for et trygt og godt skolemiljø, skolens sosiale plan og reglement for orden og oppførsel er godt kjent og implementert blant alle skolens ansatte, elever og foreldre
- Gjennomføre Elevundersøkelsen, analysere resultater og eventuelt sette inn nødvendige tiltak
- Ha nulltoleranse når det gjelder krenkende adferd i skolegård, skolebygning, på skolevei og krenking gjennom digitale medier
- Starte dagen med andakter hvor kristen etikk er sentral. (Ansvar, likeverd, omsorg for hverandre og lignende)
- Organisere lekaktiviteter i friminutt (Eks. Trivselslederprogrammet)
- Tilstrekkelig med tilsynsvakter i alle friminutt, inne i bygningen og ute
- Trivsel og krenkende adferd er tema på foreldremøter
- God kommunikasjon mellom lærere, ledelse, andre ansatte, SFO og foreldregruppen
- Alle ansatte er seg bevisst sin funksjon som rollemodell når det gjelder toleranse, likeverd og løsning av konflikter
- Fadderordning for de minste elevene
- Bruk av sosiallærer og miljøterapeut til forebyggende tiltak og strakstiltak
- Arrangere fellesarrangementer for hele skolen (Eks. Fair play-cup, Bergets talentet og utflukter)
- Kompetanseheving av skolens personale
- Være med på nasjonale tiltak mot mobbing
- Aktivt elevråd som arbeider med trivselsfremmende tiltak

På klassenivå:

- Tydelig, trygg og forutsigbar klasseledelse
- Kontaktlærer ansvar for at skolens sosiale plan blir fulgt og rapportert til ledelse
- Arbeide jevnlig med reglement for orden og adferd og eventuelt andre trivselsregler
- Arbeide med litteratur/film/drama/musikk som fremmer trivsel og trygghet
- Legge til rette for elevmedvirkning, også når det gjelder miljøtiltak
- Skape gode fellesopplevelser, gjerne aldersblandede prosjekter og aktiviteter
- Ha trivsel og krenking som tema i de faste elevsamtalene
- Lærer bygger gode relasjoner til elever slik at de tør å fortelle om eventuell krenkende adferd
- Øke elevens trygghet på seg selv og utvikle evnen til respekt og toleranse

Samarbeid hjem/skole:

- Lav terskel når det gjelder kontakt skole/hjem
- Informere foreldre om at de kan melde mobbesak til Fylkesmannen dersom skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten
- Informere tidlig og samarbeide tett med foreldre der krenkende adferd blir avdekket
- Samarbeide med hjemmet om konsekvenser for de involverte, også på fritiden
- Motivere FAU til å arbeide forbyggende ved å ha møter med skolemiljø som tema
- Motivere FAU til å ha ansvar for foresattes del av skolens sosiale plan
- Motivere foresatte til å være aktive i kampen mot digital mobbing
- Ha trivsel og krenking som tema i alle utviklingssamtaler

2. Ved signaler om krenkende adferd

Krenkende adferd er ingen konflikt, det er et overgrep og løses ikke gjennom meglings. Skolen skal støtte den krenkede og stille krav til den som krenker, ikke forhandle. Ved signaler om mobbing og annen krenkende adferd skal skolen utarbeide en skriftlig plan over tiltak som skal gjennomføres, se vedlegg.

Alle voksne skal melde kontaktlærer der det er mistanke om mobbing. Kontaktlærer skal melde rektor. Rektor har ansvar for å undersøke, utarbeide og iverksette en plan og dokumentere tiltak. (Et sosialt-analytisk verktøy, som «Innblikk» (<https://laringsmiljosenteret.uis.no>) eller «Spekter» (<https://laringsmiljosenteret.uis.no>) kan benyttes på undersøkelsesstadiet.

Skolens prosedyre:

- Kontaktlærer sjekker straks forholdene og kartlegger saken. Få tak i så mye informasjon som mulig
- Rektor informeres
- Samtale så raskt som mulig med den som er krenket
- Individuelle samtaler med den/de som har utøvd krenkende adferd
- Felles samtale dersom det er hensiktsmessig (Sjeldent, vanligvis bare først etter at saken er løst)
- Kontaktlærer, miljøterapeut og sosiallærer samarbeider på et tidlig stadium
- Klasseteamet til de involverte barna blir informert av kontaktlærer. Sette inn tiltak som observerer og forsøker å stanse krenkingen
- Alle skolens lærere informeres og gis ansvar for å observere de involverte barna i friminutt og lignende og å gi tilbakemelding til kontaktlærer
- Kontaktlærer eller rektor tar på et tidlig stadium i kartleggingen kontakt med foreldrene til den som blir krenket
- Kontaktlærer eller rektor tar kontakt med foreldrene til den eller de som krenker
- Kontaktlærer søker råd hos helsesøster/skolepsykolog/PPT/BUP ved behov (anonymt)
- Ved spesielle tilfeller arrangere fellesmøte med involverte barn og deres foresatte. Sosiallærer eller rektor har ansvar
- Rektor vurderer, etter drøftinger med kontaktlærer, miljøterapeut og sosiallærer, om helsesøster, politi, PPT, konfliktråd eller barnevern skal kobles inn i saken

3. Tiltak overfor eleven som blir utsatt for krenking

Kontaktlærer avtaler et møte med den som er utsatt for krenking på en diskret måte kort tid i forkant. Det trengs ikke å opplyses om grunnen til møtet. I alvorlige tilfeller er sosiallærer, miljøterapeut eller rektor med på samtalen. Den/de som krenker skal ikke omtales negativt, det er atferden som skal opphøre.

Første møte med eleven:

- Kontaktlæreren forteller at årsaken til møtet er at eleven blir krenket
- Kontaktlæreren gir støtte og trygger eleven på fortsatt støtte framover
- Den/de voksne er tydelige på at krenking ikke aksepteres og at skolen vil ta ansvar for å få slutt på den
- Tidspunkt for oppfølgingsavtale avtales
- Kontaktlærer informerer om at foresatte blir kontaktet og om annen saksgang

Oppfølging av eleven:

- Regelmessig kontakt med den krenkede
- Få oversikt over venner, plagere, tilskuere og beskrivelse av situasjoner
- Sørg for at eleven har andre samtalepartnere eller støttespillere i andre elever eller foreldre/andre voksne
- Mobiliser spesielt pålitelige og ansvarsfulle medelever for å gi eleven støtte
- Forsøk å finne ut av den krenkede sin adferd før, under og etter mobbesituasjonene
- Samtal med eventuelle «tilskuere»

Informasjon til foresatte:

- Kontaktlærer eller rektor informerer foresatte
- Informasjonen skjer så raskt som hensiktsmessig
- Foresatte skal bli informert om at navnet på deres barn vil komme fram i samtale med foresatte til de som krenker

4. Tiltak overfor elever som krenker medelev

Innkall eleven som har krenket medelev til samtale så raskt som mulig etter samtale med den som har blitt krenket. Er det flere som er med å krenke, er det avgjørende å møte de i individuelle samtaler først. Kunnskap om saken er viktig før samtalen finner sted.

Prinsipper for samtalen:

- Kontaktlærer foretar samtale, vurderer om sosiallærer, miljøterapeut eller rektor skal være med. Den eller de av elevene i gruppen som har særlig innflytelse, og som forventes å ville samarbeide best, innkalles først
- Innled samtalen med å stadfeste faktum
- Eleven gis anledning til å uttale seg, men ikke diskutere om krenkingen foregår eller ikke
- Konfronter med alvoret i situasjonen. Den/de voksne er bestemte, ikke uvennlige
- Vær aksepterende overfor eleven, ta avstand fra handlingene
- Den/de voksne har i startfasen en nøytral holdning til det eleven sier om seg selv, offeret og andre elever
- Eleven gis anledning til å foreslå løsningsmuligheter
- Få eleven som krenker til å ta avstand fra handlingene
- Få eleven til å forplikte seg på positiv atferd overfor offeret
- Informer om at foresatte, alle lærerne og skolens ledelse blir informert

Hvis krenking ikke opphører:

De foresatte til de som krenker medelev kalles inn (hver for seg dersom det er flere involverte) til møte med kontaktlærer og sosiallærer/rektor.

Prinsipper for samtalen med foresatte:

- Ta vennlig imot foresatte
- Vær kortfattet og presis
- Ivareta taushetsplikten
- Orienter om samtalen med eleven som blir krenket og den krenkedes foresatte, samtalen med deres barn og utfallet av samtalen med deres barn
- Gjør klart at krenking har foregått
- Konsentrer samtalen om deres barn, ikke eventuelt andre som krenker

- Orienter om oppfølging av deres barn

Reaksjoner:

1. Alvorlige samtaler med kontaktlærer, sosiallærer eller rektor
2. Informasjon til foresatte
3. Goder fratras
4. Anmerkning
5. Den/de som krenker skjermes/følges tett i friminutt, på turer o.l.
6. Den/de som krenker innkalles til møte med offerets foresatte
7. Karakteren i oppførsel settes ned (ungdomsskolen)
8. Bortvisning fra klasse/gruppe i inntil to timer etter faglærers avgjørelse, jf. Lov om frittstående skolar § 3 -10
9. Bortvisning fra resten av dagen etter rektors avgjørelse, jf. Lov om frittstående skolar § 3 -10. Rektor skal først rådføre seg med elevens lærer. Foresatte til elever fra 1.-7. klasse skal varsles før det blir satt i verk bortvisning for resten av dagen
10. Bortvisning inntil tre dager for elever i 8. – 10. klasse etter rektors avgjørelse, jf. Lov om frittstående skolar § 3 -10. Rektor skal først rådføre seg med elevens lærer. Dette er et enkeltvedtak
11. Når hensynet til de andre elevene tilsier det, kan en elev i særlige tilfeller flyttes til en offentlig skole i hjemkommunen, jf. Lov om frittstående skolar § 3-3
12. Straffbare forhold meldes politiet

Godkjent i styret ved Ryenberget skole 13.mars 2018

Referanser:

- Opplæringslova § 9a «Elevane sitt skolemiljø»
- Lov om frittstående skolar § 3-10 Bortvisning av elevar og tap av rettar
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/>
- Skolens reglement for orden og adferd
- Skolens plan for sosialt forebyggende arbeid
- Laringsmiljosenteret [uis.no/mobbing](https://www.uis.no/mobbing)
- Gunnar Høystad: «Mobbing», Forlaget Fag og Kultur

Plan for tiltak ved krenking

Vedlegg 1

Problemet som skal løses:

Tiltak som skal gjennomføres:	Når tiltaket skal gjennomføres:	Ansvar for gjennomføring:	Dato for evaluering av tiltak
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

